

2003. december - **Prof. Dr. Ördög Vince dékán az óvári hagyományokról, az algák természetrajzáról, a kvótarendszerről, a csokoládén látható tehénről, a bolognai folyamatról és a felvételi pontszámokról.**

– Mi indította az elődöket arra 185 évvel ezelőtt, hogy egy alma mater gründoljanak mezőgazdászok képzésére?

– 1818. október 25-én jött létre az Akadémia. Wittmann Antal jószágigazgató rájött, hogy az addigi termelési módszerek nem voltak jók, és a változáshoz szakemberekre van szükség. Ő javasolta a hercegnek, hogy alapítson egy oktatási intézményt. A várat, a várkapitányi épületet és 400 hektárnyi területet adományozott a herceg erre a célra. Az alapító okiratban többek között azt is leírták, hogy 16 éves kort betöltött végzettségű fiatalokat vehettek föl. Gimnáziumi végzettséggel csak abban az esetben, ha filozófus nem jelentkezett elég. Elméleti és gyakorlati képzés egyaránt volt. A birtokai bevételeiből kívánta fenntartani az akadémiát. Az oktatás először latin nyelven folyt, majd később németül, végül a kiegyezés körül magyar lett az oktatás nyelve. 1850-ben vált állami császári és királyi - intézménnyé, és a monarchia agrárszakembereit itt képezték.

– Mivel volt elégedetlen Wittmann Antal?

– Ő volt az, aki kimondta, hogy az akkori extenzív módszerekkel nem lehet tovább gazdálkodni. Eleinte csak a birtok szakembereit képezték itt, majd a régió intézményévé vált, később az egész monarchia számára itt folyt a képzés. A gondok a kiegyezéssel kezdődtek, amikor csak magyarul folyt az oktatás. Elkezdtek egyezkedni, mert az osztrákoknak nem volt másik ilyen intézményük, míg nekünk volt: a keszthelyi Georgikon.

Így 1872-ben megalapították a Bécsi Agrártudományi Egyetemet. A németül beszélő tanárok egy része áttelepült. Ők Mosonmagyaróvárt tekintik alma materüknek. Az akadémia épületét ábrázoló festmény a bécsi rektor szobájában is látható.

– Milyen az együttműködés a bécsiakkal?

– Sajnos olyan jól megfizetik az ottani tanárokat, hogy nem nagyon érdekeltek többletmunka vállalásában. Talán az EU-csatlakozással változhat a helyzet. Leopold Martz, a korábbi rektor vállalta a csatlakozó országokkal a kapcsolattartást.

– Annakidején az Akadémia a magántulajdonban lévő birtokoknak képzett szakembereket. A birtoknagyság milyen szerepet játszott az akkori képzésben?

– Biztos, hogy fontos szerepet játszott. Akkoriban sokkal extenzívebb volt a földművelés, sokkal több szakemberre volt szükség. A mai gépekkel egy tízezer hektáros birtokot egy személy meg tud művelni. Ma a mezőgazdasági oktatásnak egészen más szempontokat kell figyelembe vennie. Korábban a „nagy növények”, a búza, a kukorica, a napraforgó, a cukorrépa, valamint az állattenyésztésben a sertés, a szarvasmarha és a baromfi volt az elsődleges. A mai kicsi birtokokon ezekből a növényekből nem lehet megélni. Csak a nagy szaktudást és élőmunkát igénylő termékekkel, például a gombával lehet jó eredményt produkálni. Tudjuk például, hogy a németek a biotermékek termelését fokozni akarják. Ez a gazdálkodási forma jóval nagyobb élőmunka igényt támaszt, hiszen az anyag- és energia-megmaradás elvét nem lehet fölborítani. Ha vegyszert nem

használnak, akkor kapálni kell. És ez ma nem baj, mert munka lehetőséget teremt. A kérdés csupán az, hogy meg lehet-e fizetni ezt a munkát?

– Számolnak ezzel a jelentkező hallgatók is?

– Sajnos mi még nem tartunk ott, mint a nyugati - sőt a fejlődő országok leendő szakemberei is -, hogy már a beiratkozáskor tudják, hogy a végzéskor hol fognak dolgozni.

– Milyen fő szakirányokra jelentkezhetnek a hallgatók?

– Mindenki agrármérnöki diplomát kap, és három fő szakot hirdettünk

meg: a gazdasági agrármérnököt, az élelmiszerminőség-biztonsági agrármérnököt és az általános agrármérnököt. Ezekben belül is vannak szakirányok. Ilyen például a halgazdálkodási szakirány. A harmadik évfolyamban döntheti el a hallgató, hogy milyen szakirányt választ.

– A rendszerváltozás nagy zavart okozott a mezőgazdaságban, akkoriban szerte az országban megműveletlen földek mellett ment a vidékjáró ember. Lassanként helyreállt a rend, de most újabb kihívás előtt állnak a mezőgazdaságból élők.

– Az EU-csatlakozást követő évek valóban komoly krízist hoznak majd.

Arról beszélnek, hogy mintegy 800 ezer őstermelőnek kell feladnia a gazdaságát. Ők átlag néhány hektáron gazdálkodnak. Ha nem szövetkeznek, akkor még a nagyobb gazdák is elvesznek az unióban. Németországban azok a nagy tejfeldolgozó cégek is szövetkeznek, amelyek a mi

szemünkben nagynak számítanak. Az egykori Szovjetunió tagállamaiba

nem mehetünk eladni, mert akkora tételeket igényelnek, amekkorákat

mi nem tudunk produkálni. Nincs miről beszélni. A mezőgazdaság csak

úgy fog működni, ha legalább értékesítési szövetkezeteket hoznak létre.

Az EU-ban a termelő megválaszthatja, hogy mit akar termelni, de ha választott, akkor attól kezdve alkalmazkodnia kell az előírásokhoz. A termékének a minősége ettől lesz állandó. A kialakuló kapcsolatok révén a magyar termelőnek vagy az értékesítő szövetkezetnek tudnia kell, hogy kikkel kell a kapcsolatot fölvennie, akiknek itt megtermelik a terméket, és a németországi cég úgy adja el, mintha ők termelték volna. Ez is sok gondot fog fölvetni, de még mindig jobb, mintha a gazdák csak állnának és nem tennének semmit. Az információ értéke meg fog növekedni. Valakinek föl kell vállalnia, hogy az információ-áramlásban segíti a termelőket.

– A tapasztalatok szerint milyen a leendő hallgatók érdeklődése a kar és a szakok iránt?

– Országos viszonylatban az agrár-felsőoktatásba a 2003-2004-es évfolyamra - az előző évhez képest - csak hatvan százaléknnyian jelentkeztek. Ezen több okból sem csodálkozhatunk. Csak arról hallhattak, hogy a mezőgazdaságból nem lehet megélni, gondok vannak, sztrájkolnak, munkanélküliség lesz, és csökkenteni kell az agrár-felsőoktatásban a hallgatók létszámát stb. Nyilván ilyen helyre nem jönnek. Ma már a fiatalok nagy része menedzser akar lenni, mert akkor lesz Jaguárja, mobiltelefonja és utazgathat - gondolják. Ugyanakkor nyelvet nem beszélnek.

A magyarral pedig nem lehetnek EU-menedzserek. Sokan pedig az agrárképzést azzal azonosítják, hogy szántunk-vetünk, aratunk. Holott már

régen nem ez a mezőgazdaság. Természetesen, aki csak a csokoládén

látott tehenet, annak meg kell mutatni, hogy a tehén hogy' néz ki. A

növénytermesztés ma talajtanból, mikrobiológiából, növényélettanból,

agrokémiából és hasonlókból áll. A gazdásznak meg kell ismernie a talajt, az oda illő

növényfajtát, annak kezelését, a növény élettani folyamatait, ahhoz, hogy a legkisebb

költséggel tudja a legtöbb, kitűnő minőségű terméket előállítani.

– A szűkebb szakmai területén milyen kutatási témával foglalkozik?

– Mikroalgákkal, közelebbről a mikroalgák mezőgazdasági hasznosításával foglalkozom. Ma már biztosan tudjuk, hogy ezek a parányi élőlények növényi hormont termelnek. Emiatt növények kezelésére, azok növekedésének és fejlődésének szabályozására használhatók. Ezen a téren német és cseh kutatókkal működünk együtt. Az is kiderült, hogy bizonyos növény-patogének ellen hatásosak. Az ideális az, ha mindkét tulajdonsággal bírnak, tehát hormont és védőanyagot is termelnek.

– Mit szólnak ehhez a növényvédőszer-gyártók?

– Nyilván nem örülnek neki, de ez az ő magánügyük. Nekünk az a dolgunk, hogy addig is találjunk megoldást, amíg a géntechnológia körüli

vita eldől. Egy másik kutatási irány az algák takarmányozási célra történő alkalmazása. Kísérletek igazolták, hogy például pulykák esetében már kevés alga etetésével is egészségesebbek lesznek, a vérképük jobb és növekszik a súlygyarapodásuk is. Az antibiotikumok kiváltására is használhatónak tűnik az alga. Nálunk található egyébként Európa második

legnagyobb alगतörzs gyűjteménye is.

– Milyen célokat szolgál az új oktatási centrum?

– Ez a legkényesebb európai igényeknek is megfelelő létesítmény, amely a három határos ország oktatását egyaránt szolgálja, és közös rendezvények megtartását teszi lehetővé. Korszerű előadóterem és számítógépes helyiségek találhatóak az épületben.

– Milyen stratégiával igyekszik a kar az érettségiző fiatalok érdeklődését felkelteni?

– Ma egész Európában ez a központi kérdés a felsőoktatásban. A bécsi agrártudományi egyetem a nevét is megváltoztatta, és ma már az alkalmazott élettudományok és a természeti erőforrások egyetemeként hirdeti magát. Ez már régen elkezdődött, ezt szolgálták a korábbi bővítések is az élelmiszer-tudományokkal, a biotechnológiával, a környezetvédelemmel és legújabban a vidékfejlesztéssel. De ha azt mondom, hogy gazdasági agrármérnök, az már sokkal vonzóbbnak hat. A bolognai folyamat végén várhatóan lesz egy mezőgazdasági mérnöki alapképzés, növénytermesztő és állattenyésztő mérnök, élelmiszer-tudományi, gazdasági és vidékfejlesztő agrármérnök és környezetgazdálkodási mérnök.

Egy évben 210 hallgatót vehetünk fel, akik a négy-öt szak között választhatnak. Ez számunkra kedvező. Erősíteniünk kell a PR-munkát is.

Létrehoztuk az Óvári Gazdászok Szövetségét. Tettük ezt mi, nem óváriak az általános dékánhelyetttessel (aki szegedi biológus), az oktatási dékánhelyetttessel (aki szegedi fizikus), a tudományos dékánhelyetttessel, (aki a Műegyetemen végzett gépész) és jómagam, aki Gödöllőn végeztem. Szeretnénk, ha ez a szövetség és szakemberklub közreműködne a hallgatók toborzásában is.

Ez a szövetség nem úgy működik, mint egy hagyományos szervezet. A szövetségnek van egy honlapja, ezen találhatóak különféle információk, olyanok is, amelyekhez csak a tagok férhetnek hozzá. Várnánk, hogy e-mailen küldjenek üzeneteket, amelyek érdemi tájékoztatást adnak a mezőgazdaság helyzetéről, a látott újdonságokról. Még az oktatásra vonatkozó javaslatokat is szívesen vesszük.

Ausztriában már régebben működik egy végzett agrármérnökökből alakult szövetség, amely Halbturm/Féltoronyban tartotta az egyik összejövetelét, amelyen én is részt vettem. Ennek a

legfőbb feladata az, hogy munkát szerezzen a végzett hallgatóknak. Ezt mi is szeretnénk meghonosítani, mert ennél nagyobb vonzerő nincs. Az oktatási dékánhelyettes félév táján megkérdezi az elsőéveseket egy kérdőív segítségével, hogy miért választották a kart, milyen benyomásokot szereztek. Az idei előzetes adatok szerint sokan azért választottak bennünket, mert a nyílt napunkon reális tájékoztatást kaptak. Reméljük, hogy egyre kevesebben jönnek csak a papírért egyetemre.

- Mi az oka a széltében-hosszában tapasztalható színvonalcsökkenésnek?

- A középiskolai felkészítés nem olyan jó, mint régebben volt. Ez az egyik gond. A másik az, hogy a hallgatói fejkvóta nem engedi meg, hogy nagyobb legyen a szelekció az évek során. Ha egy hallgató kimaradt, akkor 650 ezer forintot elveszítettünk abban az évben. Ma már nem ilyen szoros a kvótarendszer. De azt sem feledhetjük el, hogy mára nagyon sok agrár-felsőoktatási intézmény alakult, amelyekben nagyon nagy számban képeznek szakembereket. A távoktatási rendszer sem a követelmények szinten tartását segíti.

- Honnan verbuválódnak a hallgatók?

- Egyre többen jönnek a mi régióinkból. Ma már egy gyereket felsőoktatási intézményben taníttatni úgy, hogy az ország másik végébe utazgat, nem minden szülő számára vállalható.

- Meglepve tapasztaltam, hogy szinte vendéghallgatókként járnak egyetemre...

- Igen. Hétfőn érkeznek és csütörtökön este mennek vissza.

- A mi időnkben szeptemberben „bevonultak” a kollégisták és Karácsonykor mentek először haza.

- Mi is Gödöllőn töltöttük az életünket, és azt tartottuk normálisnak.

- Milyen a kollégiumi ellátottság?

- Jelenleg 540 hallgatót tudunk kollégiumban elhelyezni. A nappali hallgatók létszáma 850 körüli. Tehát aki igényel, az jószerével kap is kollégiumot.

- Gondoltak-e egyéb oktatási formák indítására?

- A távoktatás az agrár-felsőoktatásban nem célravezető. El kell gondolkoznunk azon, hogy indítsunk-e nyári, levelező képzést. A levelezők viszont, dolgoznak és mellette tanulnak. Félévente négy hétvégét itt tölthetnének az egyetemen.

- Mi várható a bolognai folyamattól?

- Jelenleg az öt évre fölvetett hallgatókért minden évben kapunk 650 ezer forintot. Ha bevezetik a lineáris képzést, és ezt a folyamatot három év után megszakítjuk, akkor a rendszer megváltozik. A hároméves képzés a főiskolai képzéssel azonos. A minisztérium azt mondhatja, semmi nem indokolja, hogy az egyetemen folyó hároméves képzést másként finanszírozza, mint a főiskolákon. Az ottani normatíva pedig, mintegy a fele az egyetemiének. Ha ez netán így alakulna, az drasztikus változásokat eredményezne. Kérdés az is, hogy a főiskolák milyen diplomát adhatnak ki? Van-e elég minősített oktatójuk? Ha nincs, akkor nem kerülhetnek be a rendszerbe. Tehát nagy változásoknak nézünk elébe, és még nem látjuk, hogy mi fog történni.

- Mivel lehet még elősegíteni a hallgatók „komfortérzését”, fokozni az egyetem csáberejét? Mi tehető a kirakatba Magyaróváron?

- Működik egy színvonalas vízisport-telepünk, a kollégium mellett ott a sportcsarnok és a pályák; nem régen ünnepelte a 45 éves fennállását a Gazdász Táncegyüttes, van kórusunk, és a tudományos diákkörök pedig mindenhol működnek. Aki akar, lovagolhat is. (Csak zárójelben jegyzem meg, hogy arra is volt példa, hogy egy jelentkező azért jött ide, mert

magával hozhatta a lovát.) Fiatalokról lévén szó, remek éttermek és jó kocsmák is vannak a városban. Rövid idő múlva pedig a hallgatóink „határátlépés nélkül” könnyedén átmehetnek Bécsbe vagy Pozsonyba.

– Hogy alakultak a felvételi pontszámok?

– Ha valahol az egyik évben túlzottan magasak voltak a pontszámok, akkor a következő évben a jelentkezők elkerülték azt az egyetemet. Ha ezek után csökkent a pontszám, akkor ismét többen jelentkeztek.

- Már itt is működik a piac.

- Pontosan. De tulajdonképpen már nincs is felvételi. Az érettségivel hozott pontok döntenek.

Ezért mi nem vagyunk szégyenlősek, és azt

mondjuk, hogy a minimális pontszámmal - hetvenkét ponttal - is hajlandóak vagyunk valakit fölvenni. De sokszor nem ezen múlik, hogy milyen szakember lesz belőle. Sok függ attól, hogy valaki honnan jön: erős

gimnáziumból kevés ponttal vagy gyengébből sokkal. **Zétényi Zoltán**